

C-762/23. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2023. december 12.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Curtea de Apel București (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. november 27.

Fellebbezők:

QN

RL

VS

JT

AX

MR

Ellenérdeklő fél a fellebbezési eljárásban:

Curtea de Apel București

Az eljárásban részt vesz:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (A hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemért felelős nemzeti tanács)

Az alapeljárás tárgya

A fellebbező felperesek által a Tribunalul București (bukaresti törvényszék, Románia) 2023. május 9-i azon polgári ítéletével szemben benyújtott fellebbezés, amellyel időelőttiség okán elutasították azt a keresetüket, amelyet az alperes

Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla; a továbbiakban: Curtea de Apel București) ellen indítottak az iránt, hogy az alperest kötelezzék a 2004. június 28-i Legea nr. 303 privind statutul judecătoreștilor și procurorilor (a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303. sz. törvény) 81. cikke (1) bekezdésének rendelkezései alapján hét havi bruttó besorolási illetmény összegének megfelelő, a jog keletkezésének napjától az összeg tényleges megfizetésének napjáig az inflációs ráta alapján kiigazított kártérítés és az ezen összeg után a jog keletkezésétől, azaz a szolgálati jogviszonynak a nyugdíjba vonulás miatt történő megszűnésének napjától a tényleges megfizetés napjáig járó törvényes kamatok megfizetésére.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az eljáró bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének az EUSZ 2. cikkel összefüggésben történő értelmezését kéri.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését (az EUSZ 2. cikkel összefüggésben), hogy a bírák függetlenségének elvével ellentétes a bíróságon eltöltött 20 év folyamatos szolgálati idővel rendelkező romániai bírák tekintetében azon jog megszüntetése, hogy nyugdíjba vonuláskor vagy a szolgálati jogviszony más, nekik fel nem róható okból történő megszűnésekor hét havi bruttó besorolási illetménynek megfelelő összeget kapjanak, amennyiben e juttatáshoz való jog gyakorlása a hatályon kívül helyezést megelőzően folyamatosan és hosszabb időre felfüggesztésre került, elsősorban a túlzott költségvetési hiány megszüntetésének követelményeivel összefüggő okokból (a jogalkotó kifejezetten hivatkozik az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott, a bruttó hazai termék 3%-ában meghatározott küszöbértékre)?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

EUSZ 2. cikk és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése

A Romániában felállítandó együttműködési, valamint az igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem területén érvényes külön értékelési kritériumok teljesítése terén elért haladást ellenőrző mechanizmus létrehozásáról szóló, 2006. december 13-i 2006/928 bizottsági határozat

A Bíróság 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juízes Portugueses ítélete (C-64/16, EU:C:2018:117)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések és ítélkezési gyakorlat

Nemzeti rendelkezések

Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătoreștilor și procurorilor (a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2004. sz. törvény)

74. cikk

„(1) A bírák és ügyészek az elvégzett munkájukért a bíróság, illetve az ügyészség szintjének, az ellátott feladatnak, a bíróságon eltöltött szolgálati időnek és a törvényben meghatározott egyéb kritériumoknak megfelelően megállapított javadalmazásra jogosultak.

(2) A bírák és ügyészek javadalmazása csak az e törvényben meghatározott esetekben csökkenthető vagy függeszthető fel. A bírák és ügyészek javadalmazását külön törvény állapítja meg. [...]”

81. cikk

„(1) A bíróságon eltöltött 20 év folyamatos szolgálati idővel rendelkező bírák és ügyészek nyugdíjba vonulásuk vagy tisztségük más, nekik fel nem róható okból történő megszűnésének időpontjában hét havi bruttó besorolási illetmény összegének megfelelő, a törvény szerint adó hatálya alá tartozó juttatásban részesülnek.

(2) Az (1) bekezdésben előírt juttatás a bíró vagy ügyész pályafutása során csak egyszer adható, és azt a törvénynek megfelelően nyilvántartásba kell venni.

[...]”

Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (a közpénzekből fizetett személyi állomány 2011. évi illetményéről szóló 285/2010. sz. törvény)

A 13. cikk (1) bekezdése szerint a nyugdíjba vonulás, a tartalékállományba helyezés, a szolgálati jogviszony megszűnése vagy a nyugállományba helyezés esetén nyújtott támogatásra vagy adott esetben juttatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések 2011-ben nem alkalmazhatók.

Ezt követően 2023-ig a következő jogi aktusok hosszabbították meg ezt a felfüggesztést: Legea nr. 283/2011 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2010 pentru completarea articolului 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2008 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar (a költségvetés területére vonatkozó pénzügyi rendelkezésekről szóló 37/2008. sz. sürgősségi kormányrendelet 11. cikkének kiegészítéséről szóló 80/2010. sz. sürgősségi kormányrendelet jóváhagyásáról szóló 283/2011. sz. törvény); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 103/2013 privind salarizarea

personalului plătit din fonduri publice în anul 2014, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (a 2014-ben közpénzekből fizetett személyi állomány illetményéről és a költségvetési kiadásokkal kapcsolatos egyéb intézkedésekről szóló 103/2013. sz. sürgősségi kormányrendelet); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice (a 2015-ben közpénzekből fizetett személyi állomány illetményéről, valamint a költségvetési kiadásokkal kapcsolatos egyéb intézkedésekről szóló 83/2014. sz. sürgősségi kormányrendelet; a továbbiakban: 83/2014. sz. kormányrendelet); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare (a 2016-ban közpénzekből fizetett személyi állomány illetményéről, bizonyos határidők meghosszabbításáról, valamint egyes költségvetési intézkedésekről szóló 57/2015. sz. sürgősségi kormányrendelet); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 9/2017 privind unele măsuri bugetare în anul 2017, prorogarea unor termene, precum și modificarea și completarea unor acte normative (egyes, 2017. évi költségvetési intézkedésekről, bizonyos határidők meghosszabbításáról, valamint egyes normatív aktusok módosításáról és kiegészítéséről szóló 9/2017. sz. sürgősségi kormányrendelet); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene, (egyes költségvetési intézkedésekről, egyes normatív aktusok módosításáról és kiegészítéséről, valamint bizonyos határidők meghosszabbításáról szóló 90/2017. sz. sürgősségi kormányrendelet); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 114/2018 privind instituirea unor măsuri în domeniul investițiilor publice și a unor măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene (az állami beruházásokkal kapcsolatos és egyes költségvetési intézkedések megállapításáról, egyes normatív aktusok módosításáról és kiegészítéséről, valamint bizonyos határidők meghosszabbításáról szóló 114/2018. sz. sürgősségi kormányrendelet); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 130/2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (egyes költségvetési intézkedésekről, bizonyos határidők meghosszabbításáról, valamint egyes normatív aktusok módosításáról és kiegészítéséről szóló 130/2021. sz. sürgősségi kormányrendelet); Ordonanța de urgență a guvernului nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (egyes költségvetési intézkedésekről, bizonyos határidők meghosszabbításáról, valamint egyes normatív aktusok módosításáról és kiegészítéséről szóló 168/2022. sz. sürgősségi kormányrendelet; a továbbiakban: 168/2022. sz. kormányrendelet)

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor (a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2022. sz. törvény), amely 2022. december 16-tól hatályos, és e napon hatályon kívül helyezte a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2004. sz. törvényt.

Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (a bíróságok szervezetéről szóló 304/2022. sz. törvény), amelynek 142. cikke (2) és (5) bekezdésében a következőket írja elő:

„(2) Az ítélőtáblák, a törvényszékek, a szakosított bíróságok és a helyi bíróságok személyi kiadásokra vonatkozóan jóváhagyott költségvetése, valamint a személyi kiadásokhoz szorosan kapcsolódó egyéb kiadási kategóriákra jóváhagyott költségvetést az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék, Románia) költségvetése tartalmazza, amelyet ez utóbbi kezel; az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) elnöke a bíróságok kiadásainak fő engedélyezője e kiadási kategóriák tekintetében.

[...]

(5) A (2) bekezdésben meghatározott szervek bíráinak illetményét vagy egyéb juttatásait – beleértve a kamatokat és az illetménnyel szorosan összefüggő egyéb jogokat – az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) biztosítja, és az e szervek bíráinak illetményére és egyéb juttatásaira vonatkozó jogi aktusokat az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) elnöke fogadja el.”

Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (a jogi aktusok megszüvegezéséről szóló 24/2000. sz. törvény).

66. cikk

„(1) Különleges esetekben egy normatív aktus alkalmazását egy másik, azonos vagy magasabb rangú normatív aktus felfüggesztheti. Ebben a helyzetben a felfüggesztés kezdő időpontját és időtartamát kifejezetten meg kell határozni.

(2) A felfüggesztés időtartamának lejártával a felfüggesztett normatív aktus vagy rendelkezés újra hatályba lép.

(3) A felfüggesztés meghosszabbítása, a felfüggesztett normatív aktus vagy rendelkezés módosítása vagy hatályon kívül helyezése kifejezett normatív aktus vagy rendelkezés tárgyát képezheti, és azt a felfüggesztés lejártának időpontjától kell alkalmazni.”

A Curtea Constituțională (román alkotmánybíróság) ítélkezési gyakorlata

Decizia nr. 541 din 14 iulie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor articolului 13 alineatul (1) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice (a 2011-ben közpénzekből fizetett személyi állomány illetményéről szóló 285/2010. sz. törvény 13. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel kapcsolatos alkotmányellenességi kifogásra vonatkozó, 2015. július 14-i 541. sz. határozat), amelyben a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) azon ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amely szerint a nyugdíjba vonuló személyek a tempus

regit actum elve alapján a nyugdíjjogosultság keletkezésének időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések hatálya alá tartoznak. A tulajdonhoz való jog esetleges megsértése tekintetében a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletére hivatkozik (2005. november 8., Kechko kontra Ukrajna ítélet, 23. pont), amelyben kimondták, hogy az államnak jogában áll meghatározni, hogy költségvetése terhére milyen juttatásokat kell kifizetni az alkalmazottjai részére. Az állam tehát megfelelő jogszabály-módosításokkal megállapíthatja az ilyen juttatások kifizetésének bevezetését, felfüggesztését vagy megszüntetését.

Ugyanilyen értelemmel bír a 44.232/11. és 44.605/11. sz., Felicia Mihăieș kontra Románia, illetve Adrian Gavril Senteș kontra Románia kapcsolódó ügyekben 2011. december 6-án hozott elfogadhatatlansági határozat 15. és 19. pontja, amelyben az Emberi Jogok Európai Bírósága arra emlékeztet, hogy főszabály szerint a nemzeti hatóságok – saját társadalmuk és e társadalom szükségletei közvetlen ismeretének köszönhetően – a nemzetközi bíróság helyzeténél jobb helyzetben vannak annak meghatározása szempontjából, hogy pontosan mi minősül „közérdekűnek”. Következésképpen az egyezmény által létrehozott védelmi mechanizmus keretében e bíróságok hatáskörébe tartozik, hogy elsőként döntsenek az általános érdekű kérdés fennállásáról. Tekintettel arra, hogy a jogalkotónak a gazdaság- és szociálpolitika kidolgozásában széles mozgástere van, a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) tiszteletben tartja annak módját, ahogyan az előbbi a „közérdekű” követelményeket megítéli, kivéve azt az esetet, ha az érvelése nyilvánvalóan nélkülöz minden észszerű alapot.

A Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) megállapította továbbá, hogy a 285/2010. sz. törvény 13. cikkének (1) bekezdésében említett támogatások vagy juttatások nem tartoznak az alapvető jogok kategóriájába, így a jogalkotó szabadon dönthet ezek tartalmáról, korlátairól és nyújtásuk feltételeiről, valamint elrendelheti azok csökkentését vagy akár megszüntetését, anélkül hogy szükséges lenne az alkotmány 53. cikkében meghatározott feltételek teljesülése.

Decizia nr. Decizia nr. 284 din 7 mai 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor [mai multor acte normative] (az [egyéb normatív aktusok] rendelkezéseire vonatkozó alkotmányellenességi kifogásról szóló, 2019. május 7-i 284. sz. határozat)

Miután emlékeztetett az alkotmány 41. cikkének (2) bekezdésében foglalt rendelkezésekre, amelyek szerint a munkavállalóknak joguk van a szociális védelmi intézkedésekhez – a munkavállalók biztonsága és egészsége, a nők és a fiatalok munkarendje, a bruttó minimálbér megállapítása, a heti pihenőidő, a fizetett szabadság, a különös vagy különleges feltételek mellett végzett munka, a szakképzés, „valamint egyéb, törvényben meghatározott különleges helyzetek” –, a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) megjegyezte, hogy a jogalkotónak nincs alkotmányos kötelezettsége a nyugdíjba vonulás, a tartalékállományba helyezés, a szolgálati jogviszony megszűnése vagy a nyugállományba helyezés esetén nyújtott támogatás vagy juttatás szabályozására.

Az alkotmány 47. cikke (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit illetően azon ítélkezési gyakorlatára emlékeztetett, amely szerint „a tisztességesnek tekinthető életszínvonal meghatározását eseti alapon, számos konjunkturális tényező alapján kell értékelni. Az ország gazdasági helyzete, az e cél eléréséhez rendelkezésre álló állami források, valamint a társadalom fejlettségi szintje, a kultúra és a civilizáció adott időpontban tapasztalható szintje és a társadalom szerveződésének módja szintén olyan mutatók, amelyeket figyelembe kell venni a »tisztes« életszínvonal megítélésékor. Következésképpen annak értékelése, hogy az állam milyen módon és mértékben tesz eleget a tisztességes életszínvonal biztosítására vonatkozó kötelezettségének, e tényezőkre kell, hogy vonatkozzon, mivel nem lehet rögzített, megváltoztathatatlan normát megállapítani.” Márpedig e megfontolások fényében a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) úgy ítélte meg, hogy nem állapítható meg, hogy a vitatott jogszabályi rendelkezések veszélyeztetnék a tisztességes életszínvonalhoz való alkotmányos jogot, hanem inkább a meglévő gazdasági és társadalmi feltételekhez igazodó intézkedéscsomagot állapítanak meg.

Az alkotmány 53. cikkére való hivatkozással kapcsolatban a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) azon ítélkezési gyakorlatára emlékeztet, amely szerint a nyugdíjba vonulás, a tartalékállományba helyezés, a szolgálati jogviszony megszűnése vagy a nyugállományba helyezés esetén nyújtott támogatások vagy juttatások „bizonyos társadalmi és foglalkozási kategóriák részére különleges státuszuknál fogva nyújtott kedvezményt jelentenek, anélkül azonban, hogy alkotmányos alapjuk lenne,” így a jogalkotó szabadon dönthet a juttatások tartalmáról, korlátairól és nyújtásuk feltételeiről, és ugyanígy elrendelheti a juttatások csökkentését vagy akár megszüntetését is, anélkül hogy szükséges lenne az alkotmány 53. cikkében meghatározott feltételek teljesülése.

Az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmitő- és ítélőszék) ítélkezési gyakorlata

Decizia nr. XXIII/2005 privind recursul în interesul legii cu privire la aplicabilitatea [unor dispoziții referitoare la acordarea primei pentru concediul de odihnă] ([a szabadság idejére járó pótlékkal kapcsolatos egyes rendelkezések alkalmazhatóságára vonatkozó] törvényességi óvásról szóló XXIII/2005. sz. határozat), amelyben az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmitő- és ítélőszék, a továbbiakban: ICCJ) úgy határozott, hogy a jog gyakorlásának felfüggesztése nem egyenlő a jog megszüntetésével, és hogy annak érdekében, hogy egy biztosított jog ne váljon pusztá, tartalom nélküli, kiüresedett jogra redukált kötelezettséggé, ami a jog gyakorlásának jogellenes korlátozását jelentené, az ilyen jog nem tekinthető úgy, mintha nem létezett volna azon két év során, amely alatt a gyakorlását felfüggesztették, de nem szüntették meg. Következésképpen az szükséges, hogy az elismert jogok jogosultjait ne akadályozzák azok tényleges gyakorlásában azon időszak alatt, amelynek során a törvény előírta azokat. Az ICCJ (legfőbb semmitő- és ítélőszék) tehát megállapította, hogy azok a bíróságok, amelyek úgy ítélték meg, hogy a szabadság idejére járó pótlék kiszámításával és megfizetésével szembeni jogorvoslathoz való

jog azon a napon keletkezik, amikor a szóban forgó cikk rendelkezései felfüggesztésének vagy alkalmazása mellőzésének valamennyi oka megszűnik, helyesen jártak el.

Decizia nr. 79/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, cu trimitere la Decizia nr. 16/2015 – ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (az Înaltei Curțe de Casație și Justiție [legfőbb semmítő- és ítélőszék] jogkérdések eldöntésében eljáró tanácsának 79/2017. sz. határozata, hivatkozva az Înaltei Curțe de Casație și Justiție [legfőbb semmítő- és ítélőszék] jogkérdések eldöntésében eljáró tanácsának 16/2005. sz. határozatára), amelyben a 303/2004. sz. törvény 81. cikkének (1) bekezdésében megállapított jog felfüggesztése tekintetében a normatív aktusok által kiváltott hatások kérdésével foglalkozva az ICCJ (legfőbb semmítő- és ítélőszék) megállapította, hogy e normatív aktusok olyan pénzügyi kedvezményeket szabályoznak, amelyekkel kapcsolatban az ICCJ (legfőbb semmítő- és ítélőszék) a más társadalmi és foglalkozási kategóriák javára biztosított egyéb kedvezményekre alkalmazandó azonos indokolás alapján a 16/2015. és a 11/2017. sz. határozatban már döntött. Ezt követően emlékeztet azon ítélkezési gyakorlatára, amely szerint a fenti törvényi rendelkezések értelmezéséből az következik, hogy a jogalkotó szándéka nem az volt, hogy megszüntesse az egyes társadalmi és foglalkozási kategóriáknak nyújtott kedvezményeket, azaz megszüntesse a támogatásra/juttatásra való jogosultság fennállását, hanem csak az, hogy felfüggeszse e jog gyakorlását.

Decizia nr. 5/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii (az Înaltei Curți de Casație și Justiție [legfőbb semmítő- és ítélőszék] törvényességi óvás elbírálására jogosult tanácsának 5/2018. sz. határozata), amelyben az ICCJ (legfőbb semmítő- és ítélőszék) megállapította, hogy az alkotmányosnak ítélt normatív aktusok által történő ismételt felfüggesztés keretében a szóban forgó juttatások nem kerültek a kedvezményezettek vagyonaiba, mivel folyamatosan absztrakt tartalommal rendelkeztek, konkrét elismerésükben a jogalkotó újabb megfontolásainak voltak alárendelve, ezért ebből a szempontból nem tekinthetők vagyonnak. Még csak jogos elvárás sem állhat fenn e juttatások tényleges érvényesítése tekintetében, annál is inkább, mivel ezeket utólag hatályon kívül helyezték (mivel a 24/2000. sz. törvény még a felfüggesztett jogszabályok esetében is elismeri a hatályon kívül helyezés lehetőségét). Nem állítható továbbá, hogy az olyan rendelkezések által előírt juttatások, amelyek alkalmazását felfüggesztették, ténylegesen az eredetileg figyelembe vett kedvezményezettek vagyonaiban keletkeztek volna, egy olyan helyzetben, amikor az érvényesítésüket többször felfüggesztették, és semmilyen más jogszabályi rendelkezés vagy bírói megoldás nem csökkentette a felfüggesztő jogszabályok hatását. Ennélfogva a fent említett felfüggesztés alatt benyújtott keresetek idő előtt kerültek benyújtásra, mivel a jog nem hatályos. Ahhoz, hogy a jogorvoslat jogi védelemben részesüljön, az alanyi jognak a törvény általi elismertség és védettség feltételén túl az érvényesség feltételének is meg kell felelnie.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A Tribunalul București – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale (bukaresti törvényszék, munkajogi és társadalombiztosítási jogviták nyolcadik tanácsa) hivatala által nyilvántartásba vett keresettel QN, RL, VS, JT, AX és MR felperesek az alperes Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) ellen indított perben azt kérték, hogy a 303/2004. sz. törvény 81. cikke (1) bekezdésének rendelkezései alapján kötelezzék az alperest hét havi bruttó besorolási illetmény összegének megfelelő, a jog keletkezésének napjától a tényleges megfizetés napjáig az inflációs ráta alapján kiigazított kártérítés, valamint a megfizetendő összeg után a jog keletkezésének napjától, azaz a szolgálati jogviszonynak a nyugdíjba vonulás miatt történő megszűnésének napjától a tényleges megfizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamatok megfizetésére. Az indokolásban a felperesek lényegében azt állították, hogy bíróként dolgoztak, és a nyugdíjba vonulásukkal megszűnt a szolgálati viszonyuk.
- 2 A Tribunalul București – Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale (bukaresti törvényszék, munkajogi és társadalombiztosítási jogviták nyolcadik tanácsa) 2023. május 9-én hozott polgári jogi ítéletében helyt adott az időelőttiségre vonatkozó kifogásnak, és a keresetet idő előttiként elutasította. Megállapította, hogy a felperesek helyzetét illetően, akiknek szolgálati jogviszonya a nyugdíjba vonulásukkal megszűnt, a szolgálati jogviszony megszűnésének időpontjával összefüggésben a 2019–2022-es időszakra vonatkozó felfüggesztéssel kapcsolatos rendelkezések relevánsak.
- 3 Mivel a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) kimondta, hogy „a nyugdíjba vonuló személyek a *tempus regit actum* elve alapján a nyugdíjjogosultság keletkezésének időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések hatálya alá tartoznak”, a fent említett pénzbeli követelések több egymást követő évben történő ki nem elégítése nem tekinthető a szabály előreláthatóságát befolyásoló eseménynek. A nyugdíjjogosultság és a nyugdíjba vonulás feltételei, valamint a nyugdíjba vonuláskor biztosított jogok a nyugdíjjogosultság keletkezésének időpontjában fennálló, nem pedig a jogszabályokban egy korábbi időpontban foglalt, meg nem szerzett jogok. A felperesek nyugdíjazásának időpontjában és a 303/2004. sz. törvény 81. cikkének (1) bekezdésében szabályozott juttatás megfizetése iránti kérelem benyújtásának időpontjában e törvény rendelkezései nem voltak alkalmazhatók. Ilyen körülmények között a hivatkozott jog hatályossá válására vonatkozó állítások nem tekinthetők megalapozottnak.
- 4 Ami a keresetben érvényesíteni kívánt jogok jogi természetét illeti, azok kiegészítő juttatást jelentenek, amint azt a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) állandó ítélkezési gyakorlatában megállapította, amelyet az Înaltei Curți de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék) által hozott 79/2017. sz. határozat is kiemelt. Tekintettel arra a körülményre, hogy az érvényesíteni kívánt jogok kiegészítő és nem a román alkotmányban rögzített és garantált alapvető jogoknak minősülnek, a gyakorlásuk ismételt felfüggesztésére vonatkozó intézkedés nem érintette a jog lényegét.

- 5 Ami a jog előreláthatósága és kiszámíthatósága elvének tiszteletben tartását illeti, amíg a jogalkotó által elismert jog lényegét nem érintették, hanem csak elhalasztották e jog gyakorlását, a felperesek ezen elvek megsértésére vonatkozó állítása sem fogadható el.
- 6 A Tribunalul București (bukaresti törvényszék) azt is megjegyezte, hogy a juttatáshoz való jogot szabályozó jogszabály szövegének hatályon kívül helyezése, amely jog a hatályon kívül helyezés időpontjában felfüggesztés alatt állt, nem egyenlő a felfüggesztés okának megszűnésével. A 168/2022. sz. kormányrendeletben szabályozott felfüggesztési ok a 2023. év egészére fennáll, mivel az akkor lépett hatályba, amikor a 303/2004. sz. törvény még hatályban volt.
- 7 Ezen ítéletek ellen a felperesek fellebbezést nyújtottak be, amelyben többek között arra hivatkoztak, hogy az érvényesíteni kívánt juttatás nyújtásának elmulasztása sérti a tulajdonhoz való jogot, mivel a bírák és ügyészek javadalmazása csak a törvényben előírt esetekben csökkenthető vagy felfüggeszhető fel a bírák függetlenségére tekintettel.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 8 A fellebbező felperesek szerint a 303/2004. sz. törvény 81. cikkének (1) bekezdésében foglalt jog jogi természetével a juttatáshoz való jog természetével azonos; bár e jog gyakorlását 12 évre felfüggesztették, a nyugdíjba vonulás esetén nyújtott juttatások az Emberi Jogok Európai Egyezménye első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke értelmében vett javaknak minősülnek, és az érvényesítendő juttatás nyújtásának elmulasztása a tulajdonhoz való jog megsértésével egyenértékű. A 303/2004. sz. törvény hatálybalépésétől kezdve a 81. cikk rendelkezéseinek 2010-ben történő első felfüggesztéséig, azaz mintegy 6 évig a követelt juttatás minden jogosultat megillette, és ezt követően nem a jogosultság lényege, hanem annak gyakorlása sérült.
- 9 Megemlítették azt is, hogy e jog a bírák alkotmányos státuszában rejlik, amely státuszt alkotmányos törvény szabályozza, mivel ez a bíróságon 20 éven át végzett folyamatos tevékenységért járó jutalom. A megfelelő juttatás a szakmai hűség elismeréseként, a státusból eredő megfosztásokért, kockázatokért, tilalmakért és összeférhetetlenségért jár, amelyek terhét a bírák pályafutásuk során viselik. E tekintetben az Európai Unióról szóló szerződés 19. cikkének rendelkezéseire hivatkoznak, és egyetértenek abban, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet kell a Bíróság elé terjeszteni.
- 10 A fellebbezők a fellebbezésükben jelezték, hogy a keresetet időelőttiség miatt azon indok alapján elutasító határozat, hogy olyan jogokat követelnek, amelyek a nyugdíjjogosultság keletkezésének időpontjában nem álltak fenn, noha a jogszabályokban korábban léteztek, és nem minősültek szerzett jogoknak, nemcsak megalapozatlan és jogellenes, hanem logikátlan is, mivel nem beszélhetünk egy már nem létező jogra vonatkozó igény idő előtti jellegéről. A 303/2004. sz.

törvény 81. cikkének (1) bekezdésében foglalt juttatás felfüggesztésére vonatkozó intézkedés nem előrelátható, és nem tekinthető annak kizárólag azon az alapon, hogy az azt elrendelő egymást követő kormányrendeletek nem érintették a jogalkotó által elismert jog lényegét, hanem csupán elhalasztották e jog gyakorlását.

- 11 A jelen ügyben figyelmen kívül hagyták az észszerűen kívánatos jogalkotási stabilitást, biztonságot és következetességet. Ennélfogva megsértették az Emberi Jogok Európai Egyezménye első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkét. A későbbi felfüggesztő normatív aktusok indokolásában lényegében az áll, hogy a javasolt költségvetési intézkedések sürgősségi eljárás keretében történő elfogadásának elmaradása további következményekkel járna a konszolidált általános költségvetés hiányára nézve, ami jelentősen befolyásolná az államháztartás fenntarthatóságát. Az állami költségvetés fenntarthatóságának biztosítása szempontjából az arányosság feltétele az igénybe vett eszközök megfelelő indokolását, de az állam időben, megfelelő és következetes módon történő fellépését is megköveteli.
- 12 A bizonytalanság – legyen az jogalkotási, közigazgatási vagy a hatóságok gyakorlatából eredő – olyan elem, amelyet figyelembe kell venni az állam magatartásának értékelésekor, amikor a beavatkozás arányosságának követelményét vizsgálják annak megállapítása érdekében, hogy a vitatott beavatkozással érintett jog gyakorlását hogyan és milyen mértékben korlátozták.
- 13 A fellebbezők a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) bíráihoz képest történő hátrányos megkülönböztetést is kifogásolják, megjegyezve, hogy léteznek olyan személyi kategóriák, amelyeket minden objektív és észszerű indoklás nélkül kivételezett módon kezeltek, mivel e személyeket nem érintették a vitatott juttatás megfizetése felfüggesztésének hatásai.
- 14 A juttatás csak a bíró által meghatározott ideig végzett tevékenységre tekintettel és nem más szempontok alapján jár. Márpedig a 83/2014. sz. kormányrendelet óta, amely egyetlen kivételt vezetett be (a bíró halálának esetét, amely esetben a juttatást a férj/feleség és az eltartott gyermekek kapják), úgy tűnik, hogy a jogalkotó még a jutalom bevezetésekor figyelembe vett célt is megváltoztatta, a munkaviszonyhoz kapcsolódó járulékos juttatást túlélő hozzátartozói ellátássá alakítva, noha ezek különböző, jogilag eltérően szabályozott jogintézmények.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 15 A Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) úgy véli, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése az irányadó. Emellett hivatkozik a Bíróság ítélkezési gyakorlatára, amely szerint az, hogy a bírák olyan szintű illetményben részesülnek, amely összhangban áll az általuk ellátott feladatok jelentőségével, a bírói függetlenség lényegi biztosítékát alkotja (2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet, C-64/16, EU:C:2018:117, 30–37. és 42–46. pont).

- 16 Az Associação Sindical dos Juízes Portugueses ügy tényállásához hasonlóan a szóban forgó, bércsökkenés iránti intézkedéseket a román állam túlzott költségvetési hiányának megszüntetésére vonatkozó kapcsolódó kényszerítő követelmények miatt és az Európai Unió pénzügyi támogatása elnyerésének összefüggésében fogadták el. Emellett a juttatás megfizetésének későbbi felfüggesztését elrendelő kormányrendeleteket kísérő különböző előkészítő aktusok kifejezetten utalnak arra, hogy figyelembe vették azt a tényt, hogy ha ezeket az intézkedéseket nem sürgősségi eljárás keretében fogadják el, a költségvetési hiány meghaladná az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott, a GDP 3%-ában meghatározott küszöbértéket, ami azt eredményezné, hogy az Európai Bizottság elindítaná a túlzott hiány esetén követendő eljárást, amely körülmény meghatározza az uniós jog relevanciáját a jelen ügyben.
- 17 A bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2022. sz. törvény, amely 2022. december 16-tól hatályos, előírta, hogy e törvény hatálybalépésének időpontjában a 303/2004. sz. törvény hatályát veszti. Következésképpen, miután a 303/2004. sz. törvény 81. cikkének (1) bekezdését a 2010–2022 közötti időszakban nem alkalmazták, 2022. december 16-tól hatályon kívül helyezték.
- 18 Bár a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) kimondta, hogy a nyugellátások nem tartoznak az alapvető jogok kategóriájába, így a jogalkotó szabadon dönthet azok tartalmáról, korlátairól és nyújtásának feltételeiről, valamint elrendelheti azok csökkentését vagy akár megszüntetését, a bírák (ügyészek) esetében ugyanakkor felmerül a függetlenségük megsértésének kérdése a hosszabb ideig tartó felfüggesztés, majd megszüntetés következtében.
- 19 Az alaptörvény 125. cikke szerint a Románia elnöke által kinevezett bírák elmozdíthatatlanok; a kinevezésükre vonatkozó javaslatok, valamint a bírák előléptetése, áthelyezése és az ellenük hozott szankciók a Consiliului Superior al Magistraturii (a legfelsőbb bírói tanács) hatáskörébe tartoznak, és a bírói tisztség összeférhetetlen minden köz- vagy magánfeladat gyakorlásával, a felsőoktatásban végzett oktatói feladatok kivételével.
- 20 Mind a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság), mind más országok alkotmánybíróságainak ítélezési gyakorlatában megállapítást nyert, hogy a bírák anyagi stabilitása a bírói függetlenség egyik garanciája.
- 21 A bírói függetlenség elve nem korlátozódhat csupán a bírák javadalmazásának összegére (amely magában foglalja a fizetést és a nyugdíjat is), mivel ez az elv számos garanciát foglal magában, mint például a bírák jogállását (a bíróvá válás feltételei, a kinevezési eljárás, a bírák kinevezési eljárásának átláthatóságát biztosító szilárd garanciák, az előléptetés és áthelyezés, a szolgálati jogviszony felfüggesztése és megszüntetése), stabilitásukat vagy elmozdíthatatlanságukat, pénzügyi garanciákat, a bírák igazgatási függetlenségét, valamint az igazságszolgáltatási hatalmi ágak az állam egyéb hatalmi ágaitól való függetlenségét. Másrészt a bírói függetlenség magában foglalja a bírák anyagi

biztonságát, ami a szociális biztonság biztosítását is feltételezi. A bírák anyagi stabilitása (beleértve az általuk ellátott feladatok jelentőségének megfelelő mértékű díjazást is) a bírói függetlenség egyik garanciáját képezi. Az EUSZ 19. cikk az EUSZ 2. cikkben rögzített jogállamiság értékét konkretizálja. Ebben az összefüggésben a Curtea de Apel București (bukaresti ítélőtábla) hetedik tanácsa úgy véli, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést kell a Bíróság elé terjeszteni.

MUNKADOKUMENTUM